

35 кроків до рівності: здобутки України за роки незалежності

Україна відзначає 35-ту річницю незалежності. За цей час змінилися не лише державні інституції, законодавство та суспільні практики – поступово змінювалося й саме розуміння рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Часто великі зміни стають настільки звичними, що ми перестаємо їх помічати. Те, що сьогодні здається природним, ще кілька десятиліть тому було неможливим або потребувало тривалої боротьби.

У серпні 2023 року спеціалізоване онлайн-видання «Гендер в деталях» підготувало до 32-ї річниці Незалежності України матеріал «32 здобутки гендерної рівності з часу незалежності». Він став своєрідним нагадуванням про важливі зміни, які відбулися в Україні.

До 35-ї річниці Незалежності ми звертаємося до цього матеріалу знову та доповнюємо його ще трьома здобутками, які відбулися вже після його публікації.

35 кроків до рівності

1. Ратифікація Стамбульської конвенції (2022) – важливий крок у боротьбі з домашнім насильством.
2. Закон про рівні права і можливості (2005) – правова основа гендерної політики України.
3. Заборона сексизму в рекламі (2021) – важливий крок до протидії дискримінаційним і стереотипним образам у рекламі.
4. Реалістичне зображення жіночого тіла у ЗМІ – зникнення глянцевого шаблону.
5. Закон про запобігання домашньому насильству (2017–2018) – комплексне оновлення законодавства та посилення відповідальності за домашнє насильство.

6. Центри допомоги постраждалим жінкам – підтримка, прихисток, психологічна допомога.
7. Оновлене визначення «зґвалтування» та «сексуальне насильство» (2019) – ключова реформа у сфері правосуддя.
8. Заборона дискримінації за статтю, орієнтацією, ідентичністю (2015) – європейські стандарти рівності у праці.
9. Скасування «заборонених професій» для жінок (2017) – рівні права у сфері праці.
10. Доступ жінок до бойових посад (2016) – результат кампанії «Невидимий батальйон».
11. Заміна парадних туфель для військовослужбовиць (2021) – символічна перемога здорового глузду.
12. Розробка жіночої військової форми (2023) – комфорт і повага до військовиць.
13. Створення Жіночого ветеранського руху (2019) – об'єднання жінок ветеранок і волонтерок.
14. Відпустка для батьків після народження дитини (2021) – посилення ролі батька та рівнішого розподілу сімейних обов'язків.
15. Скорочення гендерного розриву в оплаті праці – з 26% до 18,6% за п'ять років.
16. Перший Жіночий марш (2008) – початок феміністичного руху нової доби.
17. Наймасштабніший Жіночий марш (2021) – понад 4000 учасниць і вимога економічної рівності.
18. Переосмислення 8 березня – від радянського стереотипу «свята квітів» до усвідомлення його як Міжнародного дня боротьби за права жінок.
19. Ініціатива відзначати День українського фемінізму (2023) – 8 червня, у день народження Наталії Кобринської.
20. Гендерні квоти (2019) – 40% представництва однієї статі у виборчих списках.
21. Зростання частки жінок у парламенті – з 2,5% (1990) до 21% (2019).
22. Перша прем'єрка та віце-спікерка – Юлія Тимошенко та Ірина Геращенко.
23. Визнання видатних українок – Марина В'язовська, Олександра Матвійчук, Ольга Харлан та інші.
24. Феміністичне переосмислення класики – «Шалені авторки» та новий погляд на українську літературу.
25. Гендерні медіа та блоги – розвиток ресурсів «Гендер в деталях», «Повага», Divoche.Media тощо.
26. Фемінітиви в правописі (2019) – відновлення природної норми української мови.
27. Більше вулиць на честь жінок – у Києві кількість таких назв зросла з 12 до 22.
28. Гендерна стратегія МОН (2022) – впровадження рівності у сфері освіти.
29. Поширення культури згоди ([#янебоюськазати](#)) – зміна суспільного ставлення до насильства.
30. Жіночі купе в «Укрзалізниці» – крок до підвищення безпеки жінок.
31. "Культура скасування" сексизму – суспільна реакція на публічні вислови дискримінаційного характеру.
32. Зміна уявлень про роль жінки – акції [#sitlikeagirl](#), [#ятобінедороженька](#) та інші приклади жіночої солідарності.

Ще три здобутки, вже за останні роки

Від публікації «32 здобутки гендерної рівності» минуло три роки. За цей час Україна не зупинилася у формуванні політики рівних прав і можливостей.

До 35-ї річниці Незалежності України ми виокремили ще три зміни, які доповнюють попередні 32 кроки.

33. Гендерний розрив в оплаті праці став окремим напрямом державної політики. У 2023 році Уряд схвалив Національну стратегію подолання гендерного розриву в оплаті праці до 2030 року. Документ передбачає вдосконалення законодавства про рівну оплату праці, протидію стереотипам і дискримінації за ознакою статі та створення умов для поєднання професійних і сімейних обов'язків. У 2026 році затверджено новий операційний план її реалізації на 2026–2028 роки.

34. Україна вперше комплексно виміряла стан гендерної рівності. У 2025 році Україна вперше представила Індекс гендерної рівності за європейськими стандартами. Він охоплює шість сфер: роботу, гроші, знання, час, вплив і здоров'я, та дає змогу оцінювати стан рівності за конкретними показниками. Україна стала першою державою, яка розробила такий індекс в умовах війни.

35. Перша жінка Герой України в історії Національної гвардії. 24 березня 2026 року старшому солдату НГУ Олександрі Давиденко, позивний «Вирва», присвоєно звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка». Вона стала першою жінкою в лавах Національної гвардії України, удостоєною цього звання за бойові заслуги.

35 здобутків – це не крапка. Це 35 кроків до суспільства, у якому стать не визначає межі можливостей. Наступні здобутки залежать від того, що ми робимо сьогодні. Бо справжній здобуток гендерної рівності – це коли рівні можливості перестають бути здобутком і стають нормою.

Матеріал підготовлено відділом гендерної, сімейної політики та протидії насильству Департаменту соціального захисту населення та підтримки ВПО Луганської ОДА в рамках інформаційної кампанії «Рівність і підтримка: сімейна та гендерна політика Луганщини – 2026».

Матеріал створено на основі публікації «32 здобутки гендерної рівності з часу незалежності» спеціалізованого онлайн-видання "Гендер в деталях".